

Feministisissä keskusteluissa siirryttiin 1990-luvun kuluessa pohtimaan identiteetin asemesta identifikaatiota, samastumista. Näin väittää Misha Kavka antologiassa *Feminist Consequences: Theory for the New Century* (2001). Kysymys ”Kuka ja millainen minä olen?” muotoiltiin uudelleen kysymykseksi ”Miten ja millaiseksi kuvittelen itseni ja miten kuvitellessani rakennan subjektiviteettiani?”. Siirtymän kärkeä ovat olleet queer-teoreetikot ja jälkikolonialismin tutkijat eritellessään sukupuolen, halun ja seksuaalisten käytäntöjen tai ”rodullisten” ja jälkikolonialisten samastumisten ja fantasioiden suhteita.

Samastumisen käsitettä tutkineen Diana Fussin (*Identification Papers*, 1995) mukaan identifikaatiot paitsi tukevat, myös horjuttavat identiteettejä. Fuss ymmärtää samastumisen prosessiksi, jossa on aina kyse sekä samuudesta että erosta: historian ja kulttuurin ”astumisesta sisään” subjektiin, joka kantaa jälkiä jok’ikisestä kohtaamisestaan tuon ”ulkoisen” maailman kanssa.

Kysymys samastumisesta voidaan nähdä myös lehtemme kesänumeron useita kirjoituksia yhdistävänä linkkinä. Vaikka 1990-luku ei ole suomalaisessa naistutkimuksessa synnyttänyt psykoanalyttisen teorian renessanssia, itsen tunnistamisen ja kuvittelemisen kysymykset ovat narratiivisen käänteiden myötä tutkimuksessa keskeisesti esillä.

Katri Komulainen kuvaa artikkelissaan, miten hänen haastateltavansa perheen topoksen kautta joko integroivat alueellisuuden, heimouden ja kansallisuuden omaan elämäänsä tai kiistävät niiden merkityksen. Marja Kaskisaari puolestaan käsittelee lektiiossaan omaelämäkertaa sekä suostumuksena kulttuuriseen kerontaan että emansipatorisena ”oman” tuot-

tamisena. Itsen kuvittelusta kerronnan kautta keskustellaan myös monissa kirja-arvioissa. Sanna Ojajärvi taas kysyy artikkelissaan, miten tutkija-katsoja pystyy identifioimaan television sukupuolivirrasta, toistojen tulvasta, Naisen ja Miehen kategorioita haastavia sukupuolitekoja.

Laura Stark-Arola ja Ann-Catrin Östman horjuttavat kirjoituksissaan mielikuvia agraari-Suomesta, tuosta suomalaisen sukupuolen ja yhtenäiskulttuurifantasioiden keskeisestä kronotoopista. Östman haastaa käsitystä sukupuolten tasavertaisesta työkuoppauudesta, ja Stark-Arola tulkitsee kansanperinteen seksuaalikuvasiota sekä halun diskurssina että sukupuolten välisten jännitteiden merkinä. Hän korostaa *vitun* kulttuurista tärkeyttä ja selittää sitä paitsi vaginaan liitetyillä kestävyuden ja luotettavuuden merkityksillä, myös miehisen potentessin tuottamisella, haluttavuudella. Artikkeleli tarjoaakin aineksia niin suomalaisen voimafeminismin kuin heteroseksuaalisuuden ja -normatiivisuuden historioiden selvittämiseen.

Uudenlaista lähestymistapaa sukupuoli- ja seksuaalikulttuuriin ovat esittäneet myös Soile Veijola ja Eeva Jokinen uudessa kirjassaan *Voiko naista rakastaa?* (2001), joka on voimakas kannanotto naisten itsen kuvittelun ehtoihin. Se lukee esiin hyväntahtoisen valtiopatriarkaatin ja veljien valtakunnan sukupuolilogiikan, torjuu niihin samastumisen ja peräänkuuluttaa naissukupuolen tarinoita. Eroa peittävä kysymys herättää keskustelua ja toiveen, että jähmeäksi osoittautunut suomalainen sukupuoliolisi liikkeessä, niin samastumisten kehyksenä kuin tutkimuksen kohteena.

Kesän kunniaksi julkaisemme ennätyslaajan Kirjaston ja koristamme lehden kannen... rantapallolla!

Turussa 13.5.2001

Anu Koivunen ja Tutta Palin